

Apdovanojimai

Kas pasakė, kad storas žmogus yra negražus, o lieknas – tobulybė? Figūros grožio samprata per pastaruosius amžius kito ne kartą. Tarptautiniuose meno renginiuose laurus skinantys lietuviai menininkai patvirtina, kad į madą vėl grįžta Peterio Paulo Rubenso moterys.

Tarptautinėje tapybos bienalėje „Kišiniovas-2015“ Moldovoje dalyvavo penki Lietuvos dailininkų sąjungos nariai. Ypatinguoju Moldovos Respublikos kultūros ministerijos diplomu už darbą „Paskenduolė“ apdovanotas tapytojas **Aleksandras Vozbinas**.

Kinijos mieste Čangbai vykusiame tarptautiniame sniego skulptūrų festivalyje garbingą 3 vietą pelnė mūsų šalies skulptoriai **Martynas Gaubas, Danas Aleksa ir Kazys Venclovas**, iš supresuoto sniego išskaptavę skulptūrą „Sniego moteris“.

Aktualijos

Lietuvos dailininkų sąjungos taryba 2015-aisiais

Lietuvos dailininkų sąjungos (toliau – LDS) Tarybos nariai 2015 metais vykusiuose posėdžiuose sprendė ir analizavo LDS veiklos procesus, aktualiausias problemas, kultūros politikos formavimo, jos įgyvendinimo bei finansavimo bei kitus iškilusius klausimus.

2015 m. vyko 10 Tarybos posėdžių (iš jų – 1 posėdis virtualus), kuriuose buvo svarstomi šie svarbiausi klausimai:

- LDS pirmininės informacija, aptarimai, diskusijos.
- LDS skyrių pirmininkų informacijos, aptarimai, diskusijos, siūlymai.
- LDS sekcijų pirmininkų (-ių) informacijos, aptarimai, diskusijos, siūlymai.
- LDS struktūriniai pertvarkymai, atliekami Darbo kodekso pagrindu. Vyko išplėstinis posėdis, svarstymas, balsavimas, priimti nutarimai.
- Kandidatų LDS aukštinio ženkluko apdovanojimams ir premijoms pristatymas, atranka ir tvirtinimas. Pristatė skyrių, sekcijų pirmininkai bei atstovai. Vyko balsavimas, priimtas nutarimas.
- Kandidatų padėkų raštų ir premijų skyrimo LDS darbuotojams pristatymas, atranka ir tvirtinimas. Pristatė skyrių, sekcijų, galerijų pirmininkai bei atstovai. Vyko balsavimas, priimtas nutarimas.
- Koordinacinis LDS audito atlikimo pasiūlymų aptarimas. Diskusijos, tvirtinimas balsuojant.
- Informacinių terminalų gamyba bei turizmo informacinių sistemų galimybes viešinant LDS galerijų veiklą, taip pat – LDS narių kūrybinę veiklą. Aptarimas, diskusijos.
- LDS nuomininkų „Senamiesčio gido“ prašymas dėl išorinės reklamos suderinimo, Skulptūros ir vitražo centro prašymas dėl nuomos sutarties pasirašymo 3 metams. Nuomos sutarties projekto pristatymas (parengė LDS advokatai), aptarimas, derinimas. Nutarimų priėmimas balsuojant.
- LDS finansavimo, gauto 2015 m., aptarimas. Diskusijos. Siūlymai.
- LDS administracijos struktūros ir darbuotojų pareigybų aprašų detalus aptarimas.
- MKO ir LDS lėšų preliminarus paskirstymas ir tvirtinimas skyriams ir galerijoms 2015 m. Nutarimo priėmimas balsuojant.
- LDS Konferencijos darbotvarkės pristatymas, aptarimas, siūlymai, tvirtinimas balsuojant.
- LDS tarpininkavimo galimybės LDS nariams nuomojantis neįvykimas patalpas. Nuomos sutarčių formos paruošimas (paruošė LDS advokatai). Pristatė dail. Aistė Kirvelytė. Nutarimo priėmimas balsuojant.
- Dėl panaudos sutarties sudarymo galimybių patalpoms Stiklių gatvėje. Naudos dailininkų sąjungos nariams aptarimas, diskusijos, nutarimas balsuojant. Sutarties projektą parengė LDS advokatai.
- UAB „Vilniaus dailė“ direktoriaus metinis pranešimas ir 2014 m. finansinės atskaitomybės tvirtinimas balsuojant.
- LDS viešųjų įstaigų „Skulptūros ir vitražo centras“, „Arkos dailės galerija“, „Šv. Jono gatvės galerija“, „Dailininkų sąjungos galerija“, Vilniaus grafikos meno centras, galerija „Meno parkas“, Dailininkų sąjungos leidykla „Arteria“, „Dailininkų namai“ metinės veiklos ataskaitos ir 2014 m. finansinių atskaitomybių aptarimas, tvirtinimas balsuojant. Dalyvavo galerijų, padalinų vadovai (-ės).
- Dėl LDS Šv. Jono gatvės galerijos fasado renovacijos projektinių pasiūlymų, dėl Arkos galerijos stogo darbų ir kita.
- LDS „Dailėraščio“ redaktorės ir viešųjų ryšių specialistės ataskaita. Dalyvavo Lilija Valatkienė.
- Dėl Lietuvos valstybės atkūrimo šimtmetį įprasminančių projektų. Siūlymai, diskusijos.
- Dėl LDS vientiso firminio stiliaus kūrimo.
- LDS 2014 metų finansinių rodiklių pristatymas. Tvirtinimas balsuojant.
- 2014 metų LDS finansinės ir veiklos audito pristatymas, aptarimas.
- Naujų narių į LDS priėmimo taisyklių koregavimas, datos nustatymas ir tvirtinimas balsuojant.
- Dėl patalpų panaudos projektui vykdyti. Dalyvauja dailininko L. Cicėno atstovas. Projekto idėjos pristatymas, aptarimas, balsavimas.

tęsinys 2 psl. →

Baltijos šalių

Istorija mene

barikadų 25-mečiui skirta paroda Rygoje

Baltijos šalių kultūra vis dar persmelkta skaudžios praeities refleksijų. Tačiau kitaip ir negali būti – dar per mažai laiko praėjo nuo tų patirčių, kurios ilgai dominavo kaip viena pagrindinių meno temų. Dvidešimt penkeri metai. Dabar šios refleksijos įgauna kitokių pavidalų, prabyla šiandienai aktualia kalba, tampa sąmoningesnės. Nors skausminga praeitis tolsta, ji niekada neužmirštama.

EVELINA JANUŠKAITĖ

Menas budina visuomenės sąmonę

Naujuosius metus LDS pradėjo tarptautine paroda „Autumn 2015 / Barricades 25“ Rygoje. Latvijos dailininkų sąjungos inicijuotas trijų Baltijos šalių projektas, skirtas Laisvės gynėjų dienai pažymėti, sulaukė plataus visuomenės ir menininkų susidomėjimo. Latvijos dailininkų sąjungos galerijoje pristatyta per 30 autorių iš Baltijos valstybių.

Prieš pat didžiulias šventes Lietuvos dailininkų sąjunga sulaukė brolių latvių kvietimo dalyvauti šioje pilietiškoje parodoje. LDS pirmininkė Edita Utarienė skubiai sušaukė komisiją, ši išrinko 10 menininkų atstovauti Lietuvai. Buvo suformuota tapybos, grafikos, skulptūros, objektų, instaliacijos ir koliažų kolekcija. Atsižvelgiant į parodos rengėjų pateiktą temą ir sąlygas, ši kolekcija, komisijos nuomone, puikiai atitiko koncepciją: reprezentuoti menines tendencijas, sužadintas 1991-ųjų metų įvykių. Paroda siekiama atskleisti Baltijos šalių visuomenės ir kultūros vieningumą. Organizatoriai kvietė ap-

mąstyti kultūrą kaip kalbos instrumentą ir meno raiškos galimybę visuomenės sąmonei budinti.

Parodoje „Autumn 2015 / Barricades 25“ buvo pristatyti Stasio Eidrigevičiaus, Vidmanto Zarėkos, Ryto Jono Belevičiaus, Dainiaus Trumpio, Algirdo Juko, Miglės Kosinskaitės, Edmundo Saladžiaus, Roberto Antinio, Ramūno Čeponio ir Eimučio Markūno kūriniai.

Rengiantis parodai, teko dirbti labai operatyviai: ne tik formuoti kolekciją, bet ir derinti techninius sprendimus, bendradarbiauti su menininkais įvairiais klausimais bei padėti latviams rengti parodos katalogą, t. y. ruošti visą Lietuvos ekspozicijos informacinę leidybinę medžiagą.

Parodos atidarymas buvo numatytas Lietuvai labai svarbią dieną – sausio 13-ąją. Tačiau ši diena itin reikšminga ir Latvijai: čia yra gatvė tokiu pavadinimu, veikia barikadų, okupacijos muziejai. Latvija jaučia begalinį dėkingumą Lietuvai, kad informacija apie tragiškus sausio 13-osios įvykius operatyviai pasiekė kaimynines šalis ir kitą rytą latviai jau buvo pasirengę barikadomis atremti tankų invaziją.

tęsinys 2 psl. →

Galerijos

Svarbiausias prioritetas – kokybė

Praėjus dar vieneriems metams, kuriuos palyginčiau su pašėlusiu, bet sėkmingu ilgų distancijų bėgimu, norisi trumpam stabtelėti ir įvertinti įveiktą atstumą. Todėl džiaugiuosi galimybe papasakoti gerbiamiems „Dailėraščio“ skaitytojams, kokie buvo 2015-ieji Dailininkų sąjungos galerijoje ir Pamėnkalnio galerijoje.

KOTRYNA DŽILAVJAN

Šiame tekste sąmoningai išskiriu šias LDS galerijas kaip du atskirus, autonomiškus vienetus. Anksčiau buvo įprasta kalbėti apie galeriją Pamėnkalnio gatvėje ir dailės saloną Vokiečių gatvėje. Dar iki šiol virtualioje erdvėje galima rasti įrašų, kad sostinėje tėra keturios LDS galerijos. Žinant, jog Lietuvoje vis dar per mažą ekspozicinių erdvių, atrodo akivaizdu – nepajudinamo salono tradicija Vokiečių gatvėje buvo puoselėjama pernelyg ilgai. Jau daugiau nei dveji metai šioje galerijoje nenutrūkstamai vyksta keičiamos meno parodos – personalinės, autorių grupės, kuruotos, projektinės; rengiami performansai, koncertai, knygų pristatymai.

Smagu, kad greta galerijos pavyko išlaikyti dailės kūrinių parduotuvę, tad komercinei veiklai ir toliau skiriame daug dėmesio. Nepaisant to, kad pastaruosius metus salonas buvo veikiamas išorinių ekonominių veiksnių (gilėjanti krizė kaimyninėse Rytų šalyse, euro įvedimas, kainų šuolis), kūrinių pardavimai ne tik nenukrito, o net ir pakilo.

Grįžtant prie parodinės veiklos, vienas svarbiausių iššūkių Dailininkų sąjungos galerijai išlieka pats – kaip veikiant komercinės galerijos modeliu, siekti vis aukštesnės pristatomų parodų kokybės. Turiu pabrėžti, kad ištikus metus galerijoje Vokiečių gatvėje netrūko puikių autorių ir įdomių renginių: solines parodas pristatė Robertas Antinis, Eglė Einikytė, Vytautas Dubauskas, Arūnė Tornau, Vytautas Kibildis, Linas Liandzbergis, Nijolė Vilitienė, Kęstutis Lupeikis, Ramūnas Čeponis, Raimondas Savickas. Iš grupinių parodų išskirčiau šiuolaikinio meno parodą „Tas pats mąstymo būdas“ (kuratorius – Povilas Ramanauskas), paskatinusią jaunųjų meno vartotojų antplūdį.

Pamėnkalnio galerijoje kaip įprastai vyravo personalinės parodos. Kompaktiška, bet ne per mažą, monolitinę galerijos erdvę itin tinkama soliniams, stilistiškai vieningiems menininkų pristatymams. Iš pastarųjų galerijoje ypač įsiminė kūrybiškumui ir intelektui blykstelėjusios parodos: Audriaus

Kotryna Džilavjan

Lilijos Valatkienės nuotr.

Janušonio „Čia – kaip visur“, Dainiaus Trumpio „Identitetai“, Evelinos Paukštytės „Kosmosas ir ašaros“, Edmundo Saladžiaus „Regėjimai“ bei Eimučio Markūno „Prieblandos zona“. Įsidėmėtinos grupės autorių parodos (skliausteliuose nurodomi kuratoriai) – „Trumpa iššvaistyto laiko istorija“ (Jolanta Kyzikaitė), „Ad Originem“ (Agnė Kulbytė), „30 iš 30: Nepriklausomos Latvijos menas“ (Uldis Jaunzemas-Petersonas ir Raimondas Kelejis), „Menamos istorijos: (Ne)riba“ (Linas Liandzbergis) ir kt.

2015 m. įgyvendinome 5 sudėtingus, iš daugelio veiklų sudarytus projektus: „Art & Response/Ability“, „Žydiškojo Vilniaus įvaizdžių topografija“, „Meistrai ir mokiniai“, „Maksimalistai: Jaunas Lietuvos menas“, „Užsienio menininkų rezidencija Žagarėje“. Keli projektai mus nukėlė už Vilniaus ribų: L. Liandzbergio kuruoju žydiškojo Vilniaus įvaizdžių kolekciją pristatėme Berlyne, Konrado Adenauerio fonde, ir dalyvavome surengiant pirmąją užsienio menininkų rezidenciją Žagarėje – 2015-ųjų metų Kultūros sostinėje (kuratorės Židrija Janušaitė, Sarah Mitrikė).

tęsinys 6 psl. →

Baltijos šalių barikadų 25-mečiui skirta paroda Rygoje

Rytas Jonas Belevičius. „Keimeris“.

Lietuva pristatyta solidžiai

Lietuvos ekspozicijos rengimo grupė ir dalyvaujantys menininkai buvo pakviesti atvažiuoti į Rygą pristatyti parodą, tad išvykome septyni. Per visą kelionę susimąstymus ir rimtį keitė gera nuotaika, įvairios įžvalgos apie meną ir net pikantriškos istorijos. Tačiau labiausiai žavėjo bendras susitelkimas ir eksponuojant parodą, ir apmąstant jos reikšmę. Važiuojant šiek tiek nuogaštavome – kaip sukomponuosime visus kūrinius į palyginti

nedidelę Latvijos dailininkų sąjungos galeriją. Pamačius eksponatais pripildytą erdvę ištiko lengvas šokas – specifinis latvių eksponavimo būdas eliminavo paveikslų kabinimą ant sienų: didžiulių formatų drobės buvo tridimensiškai išdėstytos įvairiais aukščiais ir atstumais patalpoje. Toks instaliatyvus eksponavimas išties priminė barikadas, nes už kiekvieno kūrinių vis kas nors slėpėsi!

Užvirė įnirtingas veiksmas, stengiantis kuo organiškiau įkomponuoti subtilius lietuvių autorių kūrinius tarp ekspresyvių, spalviškai aktyvių ir nuogas kūno vietas vaizduojančių paveikslų. Kaimynų kolekcijose pasitaikė ir labai abstrakčių, temą tik tam tikrais aspektais siejančių, ir gana iliustratyvių, raudonais priespaudos ženklais išmargintų darbų.

Didžiojoje salėje latviai ir estai daugiausia eksponavo tapybą, kelis mišrios technikos, stiklo meno, vaizdo kūrinius. Diskutuojant su kartu atvykusiais lietuvių menininkais pavyko labai įtaigiai ir stilinškai pateikti Lietuvos kolekciją šioje netradicinio formato parodoje. Vienareikšmiškai galime teigti, kad Lietuva reprezentuota labai solidžiai, o kūriniai saikingai atspindėjo parodos tematiką.

Daliai Lietuvos kūrinių pasirinktos šalia esančios mažesnės erdvės: vienoje jų eksponuota E. Markūno „kombinuota“ instaliacija (kūrinys „Ateinantys / Išeinantys“ eksponuoti kartu su fotografijomis iš ciklo „Intervencija“), o kitoje – mažesnio formato grafika, koliažai ir objektai (S. Eidrigėvičius, A. Jakas, R. Antinis). Viename galerijos koridorių buvo pristatomas fotografo Juozo Kazlausko (1941–2002) darbų rinkinys „Lemtingasis 1991 metų sausis“, parengtas LR ambasados ir autoriaus žmonos. Konceptualiai suvienytos, tačiau vizualiai atskirtos erdvės išpildė parodos pavidalą.

Tylioji sargo būtis

Parengus ekspoziciją išėjome pasivaikščioti po naktinę Rygą. Vėliau, trumpam grįžusius į galeriją, mus pasitiko sargas Saša, kuris, kaip pats emė pasakoti, nebuvo paprastas sargas – 1991 m. jis su grupe latvių žurnalistų filmavo reportažus iš karštųjų Vilniaus taškų ir skubiai siuntė medžiagą Latvijos televizijai. Žmogaus, savo kailiu patyrusio tos nakties žiaurumus, pasakojimai ir parodyti jo filmuoti unikalūs asmeninio archyvo kadrai itin sustiprino vakaro atmosferą ir sukėlė keistą palengvėjimą, kad galėjome apie tai diskutuoti... Saša kalbėjo daug. Balse jautėsi tam tikras apmaudas, kad, pasak jo, Lietuvoje plačiai naudojami jo filmuoti vaizdai, tačiau jau pamirštama pakviesti į minėjimus, nekalbant ir apie tai, kad niekas nemoka už filmuotų vaizdų viešinimą. Tyli galerijos sargo, kadaise didvyriškai darbus vykdžiusio, būtis. Bet kuriuo atveju tai buvo vienas įdomiausių kada nors sutiktų sargų.

Kitą rytą vėl pasirodėme galerijoje. Atvyko nacionalinė Latvijos televizija. Latviškai kalbantis R. Antinis buvo paprašytas LDS pirmininkės pristatyti lietuvių ekspoziciją. Menininkas, beje, pats labai įdomiais rakursais įtrauktas į priespaudos ir išsilaisvinimo formas, teigė, jog pasipriešinimas vyko ir vyksta visada. Ne tik politiniame kontekste, bet ir meniniame. Kadaise, sulaukę demonstracijų prieš jų darbuose drastiškai reiškiamas tų dienų aktualijų įžvalgas, menininkai nuolat kovojo už teisę į laisvą, nevaržomą kūrybą.

Lietuvių komandai pasitarus, per atidarymą LDS pirmininkė kalbėjo lietuviškai. Tuo norėta pabrėžti solidarumą laisvės gynėjams, kurių dėka šiandien galime kurti savo valstybes, puoselėti identitetą ir kalbėti Baltijos šalių kalbomis. Visus dalyvius ir žiūrovus taip pat sveikino Latvijos dailininkų sąjungos pirmininkas Igoris Dobičinas, LR ambasadorius Ričardas Degutis, Estijos ambasadorius, estų

kuratorė Tiiu Rebane ir kt. Buvo pristatytas parodos katalogas, vyko latvių menininko performansas, grojo klasikinė „gyva“ muzika. Paroda ir jos atidarymas pavyko puikiai.

Skausminga kolektyvinė patirtis

Apmąstant parodą, galima teigti, kad barikados yra sunkiai vien faktais paaiškinamas reiškinys, bet jo energinė įkrova yra panaši į meno kūrinių patyrimą. Baltijos šalių istorija tarsi dalijama į „prieš“ ir „po“ barikadų. Kas nutiko po jų? Kaip tai charakterizavo pasaulį ir menininkus, „veikusius“ toje sandūroje? Į šiuos klausimus mėginta atsakyti parodoje, kurioje išvydome skirtingų kartų autorių darbus. Tad labai įdomu sekti įvairias patirtis ir požiūrius, lyginti, kokią įtaką 1991-ųjų įvykiai padarė ne tik tiesiogiai juose dalyvavusiems, bet ir ženklinantiems tuos įvykius mene.

Turint galvoje šių dienų aplinkybes, nenuostabu, kad kūriniuose atsiranda tiesioginių ar nebūtinai nuorodų ir į šiandienos sociopolitinį diskursą. Ryškiausiai tai atsispindėjo lietuvių ekspozicijoje. Joje pagrindinis dėmesys buvo fokusuojamas į žmogų ir jo aplinką. Tai motyvas, vienijantis visų dalyvių kūrinius.

Atidarymo metu pristatydama mūsų kolekciją sakiau, kad skausminga kolektyvinė patirtis dar ilgai bus reflektuojama Baltijos šalių mene. Keičiantis kartoms, ši istorija įgauna kitokių atspalvių, tačiau išlieka aktualia tema kūrybai. Didelis to meto žmonių ryžtas yra įsimelkęs į visuomenės sąmonę, o menas – tai galingas įrankis, gal net ginklas, skirtas savo pozicijai reikšti. Man, kaip kuratorei, ir tikiu, menininkams, yra garbė dalyvauti tokioje socialiai ir pilietiška atsakingoje parodoje.

Paroda, žyminti laisvės barikadų 25-metį, Latvijos dailininkų sąjungos galerijoje veiks iki vasario vidurio. Pavasarį ji atkeliaus į Vilnių, o rugsėjį bus surengta Taline.

Optimistiškai nuteikia sėkmingi praėję metai

Per 2015 metus LDS galerijoje „Kairė-dešinė“ surengta 16 parodų, atspindėjusių pagrindines Vilniaus grafikos meno centre veiklos kryptis – vykdyti lietuvių dailės tyrimus, puoselėti tarptautinę partnerystę, skatinti jaunųjų menininkų kūrybą, pristatyti ryškias lietuvių dailės asmenybes. Pirmiausia norėtusi paminėti parodas, kurios tapo indėliu į mūsų kultūros istoriją, sulaukė nemenko nuolatinių centro lankytojų bei specialistų dėmesio.

JURGA MINČINAUSKIENĖ

Pavasarij pirmą kartą Lietuvos publikai buvo pristatyta paroda „Sovietų Lietuvos vaikų knygų iliustracijos“ (kuratorės Giedrė Jankevičiūtė, Jolita Liškevičienė), dar 2011 m. rodyta Bolonijos vaikų knygų mugėje. Ekspozicijoje pristatytos 1945–1990 m. laikotarpio iliustracijos – išsisa Lietuvos kultūros epocha. Nenuginčijamą edukacinę vertę turinti kolekcija buvo įdomi meno gurmanams, istorikams, akademinei bendruomenei, meno mylėtojams.

Rudenį buvo surengta dar viena dailės istorijos tyrimais paremta, dailininkės ir fotografės Sofijos Urbonavičiūtės-Subačiuvienės (1915–1980) gimimo 100-mečiui skirta ekspozicija (kuratorė Ieva Burbaitė). Dailininkės retrospektyvoje pristatytas įvairus, nors ir negausus archyvuose bei privačiose kolekcijose pasklidęs meninis palikimas – tapyba, estampai, knygų ir taikomoji grafika, piešiniai,

fotografijos bei archyviniai dokumentai. Vienoje ekspozicijoje sutelkti darbai padėjo geriau pažinti dailininkės kūrybos specifiką, menkai žinomą net dailės specialistams.

Įsimintinos ir personalinės Eglės Ridikaitės, Eglės Gineitytės, Jono Čepo, Mato Dūdės, Eglės Vertelkaitės, Petro Mazūro, Laisvydės Šalčiūtės, Ksenijos Jaroševaitės, Kęstučio Grigaliūno, jaunųjų grafikų Jurgio Bernatonio, Elenos Grudzinskaitės ir Algirdo Jako parodos, atvėrusios lankytojams platų ir vertingą dailės sričių, raiškų ir stilių spektrą.

LDS galerija „Kairė-dešinė“ 2015-aisiais sėkmingai vykdė ir tarptautinę partnerystę. Per tarptautinę bienalę Kroatijoje „Splitgraphic“ pristatyta istorinė paroda „Kūnas. Lietuvių grafika 1980–2013“ (kuratorės Kristina Kleponytė-Semeškienė, Jurga Minčinauskienė). Suomijoje, Juveskiulės grafikos ir fotografijos centre, Ratamo surengta Lidos Dubauskienės ir Eglės Vertelkaitės paroda.

Jurga Minčinauskienė

Lilijos Valatkienės nuotr.

Bendradarbiaujant su Lodzės dailės akademija, galerijoje Kobra įvyko jaunųjų Lietuvos grafikų paroda, o galerijoje pristatyta solidi lenkų grafikos meno kolekcija. Šios parodos paskatino kūrybingą tarptautinės menininkų bendruomenės dialogą, padėjo pagrindus svarbiai būsimai bendradarbiavimo veiklai ateityje, suteikė galimybę lietuvių grafiką eksponuoti reikšminguose tarptautiniuose meno renginiuose bei institucijose.

Praėjusiais metais buvo įgyvendinami ambicingi leidybos projektai, svariai prisidedantys prie

profesionaliosios lietuvių dailės tyrimų. Surinkta ir spaudai parengta tekstinė ir vizualinė medžiaga Telesforo Kulakausko (1907–1977) monografijai (sud. G. Jankevičiūtė), ir grafiko Mikalojaus Povilo Vilučio kūrybos albumui. Visus metus sėkmingai vykdyta tęstinė, grafikos technologijas tarp jaunimo populiarinanti edukacinė programa „Grafikos laboratorija“, joje dalyvavo per 180 moksleivių iš visos Lietuvos.

Malonu, kad Vilniaus grafikos meno centro veiklą nuolat pastebi ir teigiamai vertina dailėtyros specialistai, kultūros žurnalistai. Apie galerijos parodas rašoma kultūrinėje ir visuomeninėje spaudoje, rengiami išsamūs televizijos bei radijo reportažai. Verta paminėti ir sėkmingą mokslinį bei kūrybinį bendradarbiavimą su Lietuvos ir užsienio institucijomis rengiant parodas bei projektus: Lietuvos kultūros institutu, Vilniaus dailės akademija, Nacionaline Martyno Mažvydo biblioteka, Lietuvos literatūros ir meno archyvu, Lietuvos dailės muziejumi, Lietuvos nacionaliniu muziejumi, Vilniaus universiteto Grafikos kabinetu, Šiaulių „Aušros“ muziejumi, Nacionaliniu M. K. Čiurlionio dailės muziejumi, privačiais kolekcininkais, užsienio grafikos meno centrais bei organizacijomis. Kokybišką ir sklandų meninės programos įgyvendinimą garantavo Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos dailininkų sąjunga. Malonu, kad iš LDS sulaukėme nuolatinio dėmesio, nuosirdaus palaikymo ir pasitikėjimo VGMC darbu.

Lietuvos dailininkų sąjungos taryba 2015-aisiais

- Kandidatūrų Nacionalinei kultūros ir meno premijai gauti pristatymas, aptarimas, balsavimas, tvirtinimas.
- Naujų narių į Lietuvos dailininkų sąjungą priėmimas (kandidatų kūrybinių biografijų, kūrinių aptarimas, balsavimas, tvirtinimas).
- Dėl pakartotinės socialinės pašalpos skyrimo dailininkams susirgus. Balsavimas, tvirtinimas.
- LDS 2015 m. sąmatos tikslinimas, balsavimas, tvirtinimas.
- MKO biudžeto lėšų tikslinimas paskirstant skyriams, galerijoms 2015 metams. Svarstymas, balsavimas, tvirtinimas.
- Dėl LDS bendradarbiavimo atnaujinimo su Lietuvos literatūros ir meno archyvu. Bendradarbiavimas nutrauktas 2007 metais. Pirmininkės informacija, diskusijos, balsavimas, nutarimas.
- Dėl informacijos siuntimo LDS nariams el. ir paprastu paštu bei LDS narių informavimo šau-

- kiant skyrių, sekcijų susirinkimus pagal Tarybos darbo reglamente patvirtintą tvarką „ne rečiau kaip kartą per ketvirtį“.
- Kandidatūrų Vyriausybės kultūros ir meno premijai gauti pristatymas, aptarimas, balsavimas, tvirtinimas.
- LDS viešųjų ryšių veiklos („Dailėraštinė“, „Facebook“, bendradarbiavimas su respublikine žiniasklaida ir kita). Aptarimas, siūlymai.
- 2016 metais rengiamos Tarybos trienalės idėjų aptarimas. Balsavimas, tvirtinimas.
- LDS leidyklos „Arteria“ strategijos aptarimas 2016 metams. Balsavimas, tvirtinimas.
- V. Martikonio pasiūlymo aptarimas, diskusijos, balsavimas, nutarimo priėmimas.
- LDS skyrių 2016 m. preliminarinių parodinių planų bei projektų pristatymas ir tvirtinimas balsuojant (prieš tai planai apsvarstyti Parodiniame komitete).

- LDS galerijų 2016 m. preliminarinių parodinių planų bei projektų pristatymas ir tvirtinimas (dalyvauja galerijų vadovai (-ės) (prieš tai planai apsvarstyti Parodiniame komitete).
- Preliminarus 2016 m. projektų, teikiamų LDS būstinės vardu Kultūros tarybai, aptarimas ir tvirtinimas. Preliminarus parodų 2016-iesiems metams LDS salėje pristatymas, aptarimas (prieš tai projektai ir planai apsvarstyti Parodiniame komitete).
- Dėl atstovo delegavimo į Knygos meno ekspertų komisiją. Siūlymai, tvirtinimas balsuojant.
- Dėl kandidato delegavimo į Aukštojo mokslo tarybos konkursą. Siūlymai, tvirtinimas balsuojant.
- Dėl kandidato delegavimo į Kūrybinės veiklos, autorių teisių ir gretutinių teisių apsaugos programos ekspertų komisiją. Siūlymai, tvirtinimas balsuojant.
- Dėl Mėsinių g. 4 patalpų ir pastato palėpės problemų sprendimo. Dalyvavo LDS advokatas U. Pėdnycia.

- Kandidatų Lietuvos meno kūrėjų asociacijos premijai gauti pristatymas ir tvirtinimas balsuojant.
- LDS nario Lino Cicėno pateiktos Negyvenamųjų patalpų panaudos sutarties-projekto svarstymas. Nutarimo priėmimas balsuojant.
- Dėl reglamento parengimo, įvardijant parodinių erdvių suteikimo tvarką parodomoms / projektams LDS nariams ir nepriklausantiems sąjungai (dalyvavimas jungtinėse parodose, personalinių parodų surengimas).
- Dėl lėšų skyrimo advokatų darbui apmokėti sprendžiant PVM mokėjimo problemas, iškilusias dėl pasikeitusių įstatymų, vykdant Panevėžio skyriaus renovacijos darbus.
- Dėl LDS Vilniaus grafikų skyriaus biuro nutarimų pratęsimas ir keičiant nuomos sutartis.
- Kiti klausimai.

LDS pirmininkė Edita Utarienė

Talpios ir svetingos „Arkos“ meno erdvės

Ižengus pro istorinio Bazilijonų vienuolyno ansamblio dalies apvalainą, bet žemoką arką ir užkopus į antrąjį aukštą – jau „Arkos“ valdas, – patenki į didžiausią LDS galeriją. Jos plotas – 500 kv. metrų. Šešios parodų salės ir balkono galerija talpina įvairaus žanro meno kūrinius. Net kai ant grindų susirango kartais nemaži kūriniai ar pakimba siūbuodami ties lankytojų galvomis, vis tiek pakanka vietos apeiti ir gerai juos apžiūrėti iš visų pusių. Per metus „Arkoje“ turi galimybę eksponuoti savo darbus per 300 menininkų! Smagu, kad ne tik parodų atidarymo dieną ten sutinki bevaikščiančius, besidominčius dailės naujienomis. Nes tų naujienų čia visada apstu.

BIRUTĖ LIAUŠKIENĖ

Galerijos vadovė Dovilė Tomkutė-Veleckienė įsitikinusi, kad tas naujienas suorganizuoti, paruošti, pateikti ir paskui patiemis džiaugtis tuo, kas padaryta, ir kitų – autorių, žiūrovų vertinimais – tokia viso jų darbo prasmė. O tie „jie“ – parodų kuratorė Ilna Janušauskienė ir visada lankytojus pasitinkantis, nepastebimai, bet budriai sales prižiūrintis Artūras Meškauskas.

Per praėjusius metus buvo didelis ir, pagal lankytojų vertinimus, sėkmingas parodų srautas. Jų būta per trisdešimt! Šešetas parodinių salių. Tai ne tik plačios apimties teminės apžvalginės ekspozicijos, užpildančios visas sales, kartais galerija įpareigota vienu metu parengti po penketą parodų. Tarp jų būna bendros ar personalinės, lemtos jubiliejinių ir visuomenei svarbių datų. Tenka išskirti dirbti su daug autorių. Pernaik reikšmingiausia buvo 5-oji tarptautinė Lietuvos kaligrafijos ir rašto meno paroda, skirta K. Donelaičio 300-ųjų gimimo ir lietuviškos spaudos atgavimo 110-osioms metinėms. Dalyvavo 44 autoriai. „Vilniaus polonezas Lietuvai“ – tapybos ir meninės-dokumentinės fotografijos paroda, skirta M. K. Oginskio 250-osioms gimimo metinėms paminėti. Taip pat tokios parodos, kaip metinė Vilniaus tapytojų paroda „Ar(t)chyvas“ – 60-ties autorių darbai. Apžvalginė paroda „Piešinys 2015 / Per formą – į turinį“ (70 autorių), Lietuvos, Latvijos, Estijos jaunųjų menininkų paroda „Baltas lapas. Trys versijos“, IX tarptautinė tekstilės miniatiūrų bienalė „Iš dėžės“, knygos meno paroda „Iliustracija ir knyga“, „Salvadoras Dali ir Pablo Picasso“ – iš A. Šadrino kolekcijos, jubiliejinė LDS 80-mečio paroda „Retrospektas“, Maskvos žurnalo „Iskusstvo“ iniciuotas projektas – meninis

Dovilė Tomkutė-Veleckienė

Lilijos Valatkienės nuotr.

dialogas su Nobelio premijos laureato Josifo Brodskio kūryba „Lietuviškas noktiurnas“.

Beje, išskirčiau itin sėkmingą jubiliejinę LDS 80-mečio parodą „Retrospektas“, kuri buvo puikiai organizuota nuo pat koncepcijos sukūrimo iki galutinio realizavimo. Jubiliejinių renginių ciklą pradėjo įdomi ir profesionaliai suorganizuota tarptautinė konferencija, ją užbaigė šiltas ir jaukus šventinis vakaras.

„Arkos“ parengtos parodos vyko ir kitose erdvėse, Lietuvos miestuose, tarptautinėje meno mugėje „ArtVilnius 15“. Į Estiją buvo vežti kūriniai bendroje trijų Baltijos šalių Dailininkų sąjungų parodoje „Kelias / Ceļš / Kett“, skirtoje Baltijos kelio 25-mečiui. Lietuvos menininkų darbus puikiai vertino ir Gruzijos nacionalinio muziejaus lankytojai,

pakviesti į grafikos parodą „Kryžkelės“. Visus metus „Arka“ vykdė edukacinį projektą „Minties“ vaikų globos namų auklėtiniais „Menas užaugti“. Parodose stengtasi aprėpti visus dailės žanrus, o ne dažniausiai eksponuojamus. Šiomet Kultūros tarybos prašoma pritariti projektams, tradiciškai atskleidžiantiems platų naujausios dailininkų kūrybos diapazoną, kaip „4-oji Vilniaus keramikos meno bienalė“, „VII Lietuvos tekstilės bienalė „Ir sielai ir kūnui“, planuojama surengti tarptautinę jaunųjų menininkų parodą „Ad originem“, apžvalginę taikomojo meno, metines tapytojų parodas, tarptautinį grafikos projektą „Kelias“, tęsti vaikų namų auklėtinų edukacinę programą ir dar kitas parodas, būtinas, kad visuomenė matytų dailininkų kūrybos potencialą ir talentų augimą.

Jau išeksponuotos parodos – tai tik matomoji aisbergo viršūnė. Kokia problemų gėlmė po visu tuo slepiasi, žinoma tik dirbantiems galerijose, muziejuose. Tačiau kažkaip gyvuojama, išsiskama, nors lešų stygius visada skausmingas. Praėjusiais metais iš 12-os Kultūros tarybai pateiktų projektų tik ketvertas teparemtais finansavimu. Šiomet stengtasi pagrįsti septynis projektinius prašymus. Sausis jau lekia, reikia judinti darbus, bet, kalbantis su D. Tomkute, atsakymo iš KT dar nebuvo.

„Arka“ ketina laikytis apžvalginių teminių parodų tradicijos, kvieštis kitų miestų galerijas, rodyti ten gyvenančių menininkų kūrybą. Numatoma rengti reikšmingų jubiliejų sulaukusių dailininkų, LDS narių parodas. Bendradarbiaujama su Norvegijos, Suomijos, Švedijos, Latvijos, Lenkijos, Baltarusijos dailininkais. Turima kelių tautinių bendruomenių meninių pasiūlymų. „Bendradarbiauti su kaimynais – ir pareiga, ir malonumas“, – įsitikinusi galerijos vadovė. Labai svarbu „Arkai“ – didžiulei, solidžiai LDS galerijai, kad kaip tik sąjungos nariai galėtų reikšti savo pilietiškumą, kūrybiškumą. Valstybės gyvenimo svarbiausios datos, įvykiai per meninę raišką, jos parodymą visuomenei galėtų įsirašyti į mūsų visų pažinimą, jausmų ir mąstymo metraščius.

Rengiamasi Vasario 16-ajai – Valstybės įkūrimo dienai – skirtai parodai, kurią atsiveš Dusetų dailės galerijos, mininčios 20-metį, menininkai.

Sudėtingiausia parengti apžvalgines parodas, pvz., tradicinę tapybos, tekstilės, piešinio ir kitas. Kai gaunamos poros šimtų autorių iš visos Lietuvos paraiškos, ir kartais pusę jų tenka atmesti, tada nuliūdusių, nepatenkintų, besiskundžiančių būna nemažai. Ir ką daryti kitaip? „Kuratorių žvilgsnis, pagalba čia svarbiausia, juk būtina parodų meninė kokybė. Nuo jos turinio iki pateikimo, techninio aptarnavimo, komunikacijos“, – sako galerijos vadovė.

Parodų ploto tiek daug, kad būtina atidžiai viską sužiūrėti, nuo stendų kokybės, kiekio, jų išdėstymo, lankytojų maršrutų salėse, jų aprūpinimo informacija, katalogų parengimo ir išleidimo. Dėl viso šito ir tenka patiemis, kaip žino ir kitų galerijų darbuotojai, būti ir statybinių medžiagų pirkėjais, tiekėjais, vairuotojais, kartais ir dažytojais, remontininkais. Bet ne visoks darbas įkandamas patiemis. Esant reikalui, LDS suteikia pagalbą dėl krovininio transporto.

D. Tomkutė paklausta, kokios jos tolesnės svajonės apie „Arką“, atsидūsta: „Tų svajonių gausu. Su širdgėla stebime neįgalių žmonių, ypač esančių ratukuose, nusivylimą. Jiems mes neprieinami. Sunkūs lipti laiptai, jokių nuolydžių. Net ir kūriniams kartais reiktų lauko keltuvo per langus ar balkoną, nes patys didieji kūriniai neperlenda nė pro vienas lauko duris. Subrendusi ir stogo problema. Pastatas istorinis, dengtas čerpiėmis, jų tarnavimo laikas apibrėžtas, tad ar neteks greitai kibirius salėse statyti per smarkesnį liūtį. LDS pradėjus vadovauti Editai Utarienei, „Arka“ nebuvo palikta likimo valiai. Tarybai pritarus pateiktam pirmininės siūlymui paremti finansiškai galerijos patalpų remontą, per porą metų sąjunga skyrė šiam tikslui apie 40 000 litų“.

Galerijos vadovė mąsto ir apie patobulintą salių apšvietimą, apie šilumą žiemą. Beje, kas mėnesį Lietuvos dailininkų sąjunga apmoka galerijos komunalines paslaugas. Per metus tai sudaro apie 15 000 eurų. Galiu paliudyti, kad už tokius didelius pinigus žiemos metu čia nėra šilta. Sunkius drabužius ant pečių nešiotis nepatogu, o nusirengus – rizika sužarbti salėse. Nors sakoma, kad nauji metai – nauji lapai, bet darbai tie patys. Nors ne visada tokie patys. Ir žvelgti į juos tenka naujai.

Baltojo bokšto papėdėje

Iš bet kurios Vilniaus vietos matomas baltasis Šv. Jonų bažnyčios bokštas traukia akis, kviečia lankytojus, masina turistus. O greta, beveik jo papėdėje, stovi namas kukliu fasadu, bet turtinga istorine praeitimi. Čia ir įsikūrusi LDS Šv. Jono gatvės galerija.

BIRUTĖ LIAUŠKIENĖ

Į šią galeriją jau dvylika metų Regina Violeta Šimulygienė įžengia kaip vadovė, šeimininkė, kamuojama atsakomybės, kupina minčių, planų, o taip pat ir paguodžiama parodų autorių džiaugsmams. Jei įstengtų svetimu žvilgsniu apmesti, ką mato? Ji sako, kad pirmiausia pastebi nušvitusias po remonto sienas, iš vidaus sutvarkytus, šviesą sklaidančiomis užlaidomis padengtus langus. Vadovė džiaugiasi, kad Lietuvos dailininkų sąjunga interjero remontui skyrė 3000 litų.

Oi, dar kiek norėtusi pakitimų! Būtinai prašosi tvarkomas galerijos fasadas, nes ne tik vaizdo, bet ir psichologinę užtvarką kelia grotos ant langų. Neišvaizdus pats įėjimas. Esminių pokyčių negalima tikėtis, nes pastatas istorinis. Bet tikimasi, kad, savivaldybei pateikus ne pakeitimo, bet sutvarkymo projektą, jį įgyvendinus, fasadas taps patrauklus. Šv. Jono gatvės galerijai LDS tarybos sprendimu fasado renovacijos projektui paremti buvo skirta 10 tūkstančių litų.

Pašnekovė tikino, kad pastaruosiu metu iš esmės pasikeitė Dailininkų sąjungos požiūris į savąsias galerijas. Ne vien į parodų, veiklos politiką, bet tapo svarbu ir tai, ko anksčiau stigo: galerijų būvis – tvarka, šviesa, erdvių tinkamumas. Parodų planavimas irgi pakito į gera. Nebeįtamas atsainumas galerijų pasiūlymams. Su LDS parodų rengimo komitetu aptariama kiekviena paraiškose atsiradusi paroda, jos reikmės. Ne tik pačių dailininkų siūlymai, bet ir tai, kiek jie tinka vieni ar kiti galerijai. Pavyzdžiui, ar paroda galės užimti visas sales, ar neliks kuri tuščia, ar tinka žanras. Kartais tenka konkuruoti ir su kitų miestų

galerijomis, nes jos pageidauja tos pačios parodos. Komiteto nariai gilinasi, matydami visumą siūlo variantus. Kai matoma, kad praleidžiami būsimi jubiliejai ar kitokie asmenų, datų, įvykių pagerbimai, siūloma ieškoti autorių, kuratorių.

Pačiai R. V. Šimulygienė rūpi, kaip patraukti autorius, kurių parodų ilgai nebuvo. Tenka „išskelti kibirkštis“, nes menininkai kartais kuklinasi ar snūduriuoja. Dar – svarbu galvoti apie kūrėjų ateitį. „Turim galerijos programą, – sako Regina (artimųjų dažniau šaukiama Violeta), – kurią pavadinom „Jaunųjų prisistatymai“. Mus pačius nustebino, kai pradėjo ateiti čia anksčiau niekada neįžengę, tiesiog, kaip sakoma, „su pasiūlymais iš gatvės“. Yra laukiami ne tik Dailės akademijos, bet ir kolegijų, kitų aukštųjų mokyklų studentai, kurie dirba įdomiai, kūrybiniai. Matome, kad turime ir patys keistis, nes jaunimas eina į priekį, naudojami naujomis technologijomis. O jos savo ruožtu pakeičia komunikavimo pobūdį, spartą rengiant projektus, keičiantis idėjomis.“

Galerijos vadovė pastebi, kad su tokiais naujais projektais, kaip jau įvykdytieji – „Jaunųjų bronzos liedinimo simpoziumas“, „Popieriaus liejimo simpoziumas“, iliustracijų kūrybos kryptis, šią galeriją atranda ne tik nauji autoriai. Beje, tarp jų atsiranda ne vien savo įprastinio žanro menininkai. Pavyzdžiui, kuriant liejamo popieriaus formas dalyvauti panorai keramikai, grafikai, tekstilininkai. Juk popierius – pigi ir fantazijai paklusnė medžiaga. Įdomu, kad, atsirandant naujiems projektams, įžengia, pradžioje nedrąsiai, ir čia ne nebuvę lankytojai. Jaunos mamos su vežimėliais, tėveliai su vaikais ir seneliais.

„Nereikia žiūrėti vien šiandienės naudos, – įsitikinusi R. V. Šimulygienė, – bet galvoti ir apie ateitį. Štai, mažoji bronzos – jos medžiaga brangi,

Regina Violeta Šimulygienė

Lilijos Valatkienės nuotr.

kūriniai rečiau perkami, sunkiausiai funkcionaliai pritaikomi. Tad užbaigę mokslus menininkai dažnai nustoja dirbti su tokia medžiaga, prarandami įgūdžiai. Reikia jaunuosius palaikyti. Jų reikės ateities miestams puošti bei gražinti.“ Žinoma, šypsosi pašnekovė, būna ir tokių jaunuolių, kurie kviečiami dalyvauti projekte iškart pasidomi – kokia jam iš to nauda. „Jei jau nieko daugiau neįžvelgi, tai viso gero“, – su tokiais trumpa kalba.

Dar vienoje Šv. Jono gatvės galerijos veiklos dalyje tenka matyti tikrai nemažai smalsaus, gaubaus, energingo jaunimo ir vaikų. Jau antri metai, kaip galerija su pagalbininkais pakuoja mažosios plastikos darbus ir veža juos į Lietuvos regionus. Tam buvo sukurta trejetas projektų. „Mano krašto legenda“ jau išbandytas Ignalinos ir Visagino miestuose, kur vaikai buvo nustebinti, kad esama įdomios jų krašto istorijos. Sužinojo, kad ji prasi-dėjo ne nuo atominės elektrinės darbuotojams pastatyto Sniečkaus miesto, bet daug anksčiau. Krašte būta gražių mitų, padavimų, turtingų vietovardžių. Vaikai, jaunimas iš įvairiausių socialinių grupių supažindinami su kitų vietovių legendomis,

raginami ieškoti, ką byloja jų legenda apie Gėnų, senų žmonių pasakojimai. Pasiūloma tai išreikšti piešiniais ar rankdarbiais.

Antras projektas – „Kūrybinės popietės“. Per jas vaikai, jaunimas bibliotekose, mokyklose kviečiami susipažinti su elektronine knyga ir jos kūrimu. Jie skatinami naujosiomis IT technologijomis savarankiškai sukurti elektroninę knygą, kurioje būtų tekstu, piešiniais, vaizdais išreikšta jų vietovės istorija. Dalis šio projekto pavadinta „Nuotaikos“. Jos tikslas – atskleisti jaunųjų kūrybiškumą, mokyti stebėti save ir kitus, atpažinti nuotaikas, ugdyti komunikacinius sugebėjimus.

Su šia programa jau aplankyta Eržvilka, Vadžgiris, Daugailiai, Užpaliai ir kitos nuo miestų atitolusios vietovės. Ši edukacinė savo istorijos, kultūros pažinimą ugdanti programa dabar plečiama, gaunama gausybė kvietimų atvykti. Projekto vadovė, grafikos dizainerė ir iliustruotoja, išleidusi šešias autorines knygas vaikams, Ula Šimulygienė planuoja elektroninės knygos pristatymus ir iliustracijų kūrimo dirbtuves šiemet surengti net 28-iose vietovėse.

Dar vienas sumanymas – „Galerija ant ratų“ pasirėngusi vykti į bet kurią Lietuvos vietovę. Jau gauti prašymai iš Jurbarko. Žadama įsitraukti į miesto viešosios bibliotekos, minėsiandienės savo įkūrimo 80-metį, renginių programą. Bus rengiamos paskaitos, kūrybinės dirbtuvės apie ekslibrisų kūrimo techniką, čia pat jie bus kuriami, paskui eksponuojami. Šiame veiksme dalyvaus profesionalūs dailininkai, studentai, dailės mokyklos mokiniai. Užduotys – sukurti ekslibrisus iš žymiems krašto žmonėms. Taip norima paskatinti daugiau apie juos sužinoti, pasiskaityti.

Pačioje Šv. Jono gatvės galerijoje Vilniuje per praėjusius metus surengta 17 parodų. Dirbama su užsienio atstovybėmis. Vienos jautriai reaguoja į pasiūlymus bendradarbiauti, kitos – abejingos. Atėjo nauji metai. Reikia dirbti, mąstyti, siekti, kad galerijon atėjusius pasitiktų vadinamoji „slenksčio šypsena“. Jei jos dar trūksta, tenka ją kurti. To sau ir pagalbininkams linki R. V. Šimulygienė.

Neįtikėtina Gariūnų verslo parko transformacija

Prieš keletą metų pasirodžius pirmoms dailininko Aloyzo Stasiulevičiaus, fotografijos klasiko Rimanto Dichavičiaus išpūdingoms meno kūrinių ekspozicijoms, dauguma kolegų stebėjosi ir purkštavo, kad profesionaliam menui turgaus teritorijoje ne vieta, o šiandien tvarkingai užsirašę į eilę skeptikai laukia tos dienos, kada bus pakviesti eksponuoti Gariūnų verslo centre.

Ką tokio jiems pažadėjo meno mecenatas Gariūnų vadovas Eugenijus Bulavas, kad pasikeitė požiūris?

LILIJA VALATKIENĖ

Penkeri metai su menu

Eugenijus Bulavas puikiai prisimena pirmąją ekspoziciją po Gariūnų verslo centro stogu. Tai buvo ekslibrisų paroda, skirta Žalgirio 600-osioms metinėms. Taip 2011-ųjų metų lapkričio 12-oji tapo savotišku dailės krikštu, kai kam nemenka nuostaba, o kai kam ir akibrokštu.

„Iki šios dienos jau yra įvykusi 31 paroda. Erdvės plėtėsi, keitėsi, didėjo, teko inkorporuoti ir įsisavinti dvi erdves ekspozicijoms ant molbertų, nes atsirado daug norinčiųjų eksponuoti“, – prisiminė E. Bulavas ir paaiškino, kad daugiau plėtos nenusimato, nes nebeteri vietos.

Centro paskirtis komercinė, bet matydami, kad menas turi labai teigiamą poveikį čia dirbantiems žmonėms, Gariūnų vadovai nuosekliai laikosi savo užsibrėžto švietėjiško tikslo.

„Gariūnų prekeivių darbas, kaip ir bet kuris kitas, yra sunkus ir gerbtinas. Nuolatinis rūpestis prekių logistika, dienos, praleistos už prekystaliu,

atima daug laiko, tad susipažinti su menu čia dirbantiems žmonėms paprasčiausiai nebelieka laiko. Siekdami, kad žmonės susipažintų su geriausių dailininkų kūryba, muzika, organizuojame garsių dailininkų parodas bei muzikos atlikėjų nemokamus koncertus. Gal ką ir nuvilsime, bet „vamzdžių“ čia nestatysime ir dramblio mėšlo krūvos, apipurkštotos laku, irgi čia nebus“, – E. Bulavo nuostata aiški, jis čia šeimininkas ir čia, pasak jo, turi būti klasika, lavinanti žmogaus estetinį skonį.

Antrame aukšte įrengtoje mobilijoje Kamerinėje salėje (šalia didžiulio „Vagos“ knygyno) koncertavo garsusis Petras Geniušas, jaunoji muzikos žvaigždė Kasparas Uinskas taip pat įvertino išpūdingo „Steinway“ fortepijono skambesį. Beje, tokio instrumento neturi nė viena mūsų šalies koncertų salė.

Prieš metus K. Uinsko ir „Naujosios muzikų kartos“ Gariūnuose inicijuotas festivalis „Intermezzo“ pretenduoja įsitvirtinti Vilniaus kultūriname kontekste.

Abipusė nauda

„Bandome tobulinti visuomenę, bent jau tą dalį, su kuria nuolat bendraujame, – apie savo siekius dėstė E. Bulavas. – Čia yra apie 7 tūkstančiai darbo vietų. Dažniausiai dirba ištisos šeimos, dviese, trise, net keturiese, tad pažiūrėkite, kiek žmonių sau užsidirba duoną ir dar valstybei mokesčius sumoka. Jiems reikia padėti tobulėti ir dvasiškai. Pamenu, kartą keičiant parodas vienai dienai molbertus palikome be meno kūrinių. Nuo pat ryto žmonės sunerimę klausinėjo: „Ar daugiau nebebus parodų?“ O kartą latvių prekeiviai, eidami pro Aloyzo Stasiulevičiaus parodą, garsiai stebėjosi: „Niekas sau! Čia, tokioje vietoje, tokie brangūs paveikslai eksponuojami... Pas mus galerijoje prie jų apsauga stovėtų.“ Vadinasi, žmonės supranta ir vertę žino.“

Gariūnų verslo centro vadovas pastebi, kad savaitgaliais žmonės ilgiau stoviniuoja prie paveikslų. Prekeiviai, baigę darbo dieną, visada ateina ramiai parodų apžiūrėti, pirkėjai mėgsta ant suoliukų pailsėti ir akis paganyti meno pievose.

Norinčiųjų eksponuoti eilė susidariusi jau porai metų į priekį. Koks tas jūsų vilotinis?

„Mes nieko neviliuojame. Mes sudarome jiems sąlygas. Norint pademonstruoti savo kūrybą bet kurioje galerijoje už salę reikia mokėti. Pas mus – nereikia. Be parodų, nuolat vyksta nemokami koncertai, pristatomos knygos, dailininkų katalogai. Pagelbėjame ir finansiškai katalogų leidyboje. Tik tiek. Toks tas mūsų indėlis, – kuklinasi E. Bulavas. – Bandome ne tik lavinti žmones, bet ir paremti tuos menininkus, kurių mūsų mylima valstybė iš viso nevertina. Aš kalbu apie labai garsius ir šaliai nusipelnčius menininkus.“

Turtinga tapybos puokštė

Šiuo metu po Gariūnų verslo centro stogu vyksta trijų Lietuvos dailininkų sąjungos narių parodos. Aloyzo Stasiulevičiaus, Gražinos Vitartaitės ir Svajūno Armono 150 paveikslų tapybos puokštė skirta gražiausioms žiemos šventėms.

„Mes turime, kuo pasidžiaugti. Pagalvojau, kodėl nepadarius čia dirbantiems ir apsilankiusiems žmonėms dovanos? Maestro A. Stasiulevičiaus darbai labai muzikalūs, todėl jų ekspozicijai parinkta idealiai tinkanti vieta – prie koncertų salės, kur vyksta šventiniai koncertai. Mačiau, kaip pianistas Kasparas Uinskas po koncerto ilgai negalėjo atitraukti akių nuo romantiškųjų žvaigždžių. Svajūno Armono karinės istorinės tematikos paveikslai pasi-tinka mus pirmame aukšte ir priverčia susimąstyti, o Gražinos Vitartaitės gamtos tematika sustabdo poilsiu ir atokvėpiui“, – pasakojo E. Bulavas.

Mecenatas Eugenijus Bulavas

Gariūnų verslo parko koncertų ir parodų salė sulaukė garsių menininkų Aloyzo Stasiulevičiaus, Gražinos Vitartaitės, Svajūno Armono parodų.

Lilijos Valatkienės nuotr.

Nuomonė

Prašalaičio išpūdžių kontūrai ir signatūros

Meno pasauliui priklausančių autorių kūryba prilygintina sielų kalbai. Muzikos mes klausomės visa savo esybe, širdimi. Išjungę protą ir protavimą. Kūrinio suvokimui, jo emocinei pajautai atverę ne tik savo širdį, bet ir tai, ką įprasta vadinti siela.

Lygiai tą patį galėtume pasakyti ir apie dailę, tapybos kūrinius... Bet ar gali pašalinis žmogus, o gal net ir profesionalusis dailėtyrininkas iki galo suvokti, išjausti regimo paveikslėso esmę?

kimo, nuo savinaikos gelbstinčias, vertybes. Ačiū Aukščiausiajam. Jeigu lietuvių tauta dar neišnyko, ji kvėpuoja ir tebetiki savo prasmingu buvimu pasaulyje, savo ateitimi, turime būti dėkingi talentingiesiems, savo gyvenimą Gėrio teigimui aukojantiems kūrėjams. Tebus atleista man, kaip prašalaičiui, apsilankiusiam paskutiniųjų 2015-ųjų metų dienomis sostinės Gariūnų verslo centre organizuotoje mūsų iškilųjų tapytojų: Aloyzo Stasiulevičiaus, Gražinos Vitartaitės ir Svajūno Armono kūrinių ekspozicijoje, norėčiau pasidalyti patirto išpūdžio kontūrais. Nepriklausau dailėtyrininkams ir nemanau, kad kada nors priklausysiu. Mano širdžiai (ir protui) artimesnė sociologinė, filosofinė, tautotyrynė mintis. Ten, Gariūnuose, pabendrauvau su mano sielai tikrai artimomis asmenybėmis.

Aloyzas Stasiulevičius. Tapytoją pažįstu nuo seniausių (sovietinių) laikų ir tarsi savaime stebiu jo, kaip kūrėjo, kelionę. Koks mano, stebėtojo, išpūdis? Visų pirma tai ėjimas nuo vieno ciklo prie kito... Tai ne tik tapytojo, bet ir mąstytojo didelių pastangų ir, man regis, nesibaigiančios kančios reikalaujanti kelionė. Tą paiešką kančią apytikriai nujaučiu iš savo patirties, prirašęs keliolika monografijų ir... ne kartą smūgiuotas širdimi. Maestro Aloyzo ciklai – tikrų tikriausios monografijos! Tačiau tapytojo dvasinę, sielų kalbą suprasti reikalaujančios monografijos. Žiūrovas turi ilgiau pastovėti ir pasitikėti ne tik savo jausminiu pradū, bet ir įjungti intelektą.

Ką išgyvename regėdami ir įsijaudami į ekspozicijoje išstatytus ir per kelerių metų tarpsnį

Maestro nutapytus ciklus? Tebeišgyvename savaip, išradingiau poetizuotus Vilniaus kontūrus. Maestro čia gali būti suprantamas kaip mūsų išpūdingos sostinės silueta, čia glūdinčių dvasios lobių ir ypač senosios architektūros dainius... Išgyvename Sietyne išsidėsčiusių žvaigždžių mįslingą alsavimą, primenantį mūsų protėvių iškiliją, bet istorijos lyg ir užmirštą Kosmojautos kultūrą... Mačiau: tapytojas taip pat turi sukūręs ciklą, kuriuose pajauti žmogaus prigimčiai „primestą“ kančią, vienišumą, civilizacijos nešamų grėsmių motyvą... Kad ir ką žiūrėtum, bet labiau įsijautus gali pagauti tapytojo nuolatinį siekį atskirti žmogaus profaninę (subuitintą, supragmatintą) būtį ir priartinti ją prie Visatos Tvarkytojo nužymėto nesibaigiančio Didžiosios kūrinijos kelio...

Gražina Vitartaitė. Daugiau nei prieš metus jos tapyba man buvo neįtikėtina išpūdis padaręs at-radimas! Net keista, kodėl taip pavėlavau.

Visai nuoširdžiai pasakysiu: tapytojos Gražinos kūriniai – tai išgryninta poezija! Tai – šopeniškieji, čiurolioniškieji muzikiniai preliudai ar menuetai. Ne, tai – poetinės simfonijos! Jauti, tiesiog fiziškai jauti, kaip atsigauna tavo siela, kaip ji valosi nuo įkyraus šurmulio, nuo skubos. Jauti, kaip tavoji būtis lyg ir įgauna, tegu ir minutei kitai, sparnus, galinčius nuskraidinti į dar neregėtą, bet vis dėlto pašmonės gelmėse svajotą ir siekiamą pasaulį. Gražinos tapyba alsuote alsuoja iš Narvo išsilaisvinusios sielos dvasia, išlaisvėjusios pajautos improvizacija – neįtikėtina turtinga improvizacija.

Mąstau: moteriškąjį Pasaulio suvokimą Gražina sugeba pakylėti į visai kitą, gal vyriškajai lyčiai iki tol nesuvoktą supratimą?

Tiesa, Gariūnų verslo centro ekspozicijoje pastebėjau ir poslinkį. Mane iki tol stebinęs neįtikėtina šviesus pasaulis pastarojo laiko drobėse įgavo lyg ir daugiau „šešėliškumo“, atsirado lyg ir debesuotesnio pasaulio nuojautos... Žinoma, aš galiu ir suklysti. Nebijau... Bet man tas poslinkis tapytojos kūryboje vis dėlto nebuvo netikėtas. Tarsi aš jo tik ir laukiau... Na, o tą „laukimą“ lyg ir siūlė, dikta-vo pats pasaulis, kurio nuolatinėje apsuptyje mes gyvename...

Svajūnas Armonas. Prisipažinsiu: šį tapytoją pirmąkart identifikuojau išvydęs kaip tik Gariūnuose (ir vėl tas „prakeiktas“ vėlavimas). Na, o pirmoji mintis, kuri ten gimė: neįtikėtinai turtinga, savais jausmų konglomeratais besipošiantį mūsų šalis Lietuva! Kokie čia, mūsų žemėje, glūdi protėvių sukaupti dvasinės kultūros klodai! Kokiais talentais išpušta mūsų šalis! Ir kodėl iš jos bėga jaunimas?.. Gal dėl „valstybininkų“ nesugebėjimo tvarkyti valstybę? Jų abejingumo dvasinei kultūrai? Gal dėl negebėjimo kultūrą suvokti kaip pačią tautą ir jos valstybę kuriantį, integruojantį ir Europą puošiantį pradą?.. Visi, visi ieškome atsakymo.

Svajūnas mane nustebino viskuo. Ir spalvų koloritu, ir piešinių siluetais, jų kompozicijomis. Ir – temų įvairove. Ir – modernumu, šiuolaikiškumu. Ir ypač – už visų tų gal ir siurrealistinių siluetaų, už tų spalvinių, dvasios pagavą įaudrinančių gamų – glūdinčių ir, regis, neįspėjama paslaptimi alsuojančiu kontekstu. Atrodo, kad ir kur S. Armonas teptukas pasisuktų, čia pat užgims visai netikėtos kompozicijos ir kolorito kūrinys. Ir visai ne realizmas ar jo motyvai čia yra svarbūs. Svarbi tapytojo dvasia, pasaulio pajauta, kuria jisai nori pasidalyti su kitais. Man regis, kad šis dialogas, šis Pasaulio įvairovės ir visos to pajautos teigimas Svajūnui Armonui talentingai sekasi.

Prof. ROMUALDAS GRIGAS

Idėja, subrandinta, išnešota tapytojo širdyje ir išreikšta drobėje, man regis, net ir pačiam autoriui atrodo „nešimtaprocentinė“, t. y. neišbaigta. Taigi, pasikartodamas teigiū: tapyba priklauso subtiliajam, tik žmogaus dvasia ar siela prisiliečiančio (prisiartinančio) suvokimo dimensijai. Išsakęs tokias mintis čia pat drįstu pastebėti ir kitką.

Gyvename šurmulingame, įvairių negatyvų, jų procesų ir įvykių kupiname pasaulyje. Gėris ir Darna, Meilė ir Grožis tarsi stumte išstumiami iš gyvenimo. Iš politikos. Net iš jaunuomenės ugdymo. Žmogaus būtį siekiama užpildyti daiktais, kūrybos erzacais ir skuba. Nuolatinė skuba... Kur? Kokia kryptimi? Dėl ko?.. Kaip neprisiminsi popiežiaus Benedikto XVI per vizitą Japonijoje (2008 m.) ištartą frazę: „Pasaulį apniko dvasinės kultūros dykuma...“

Todėl džiaugiamės, išgyvename dvasios (sielos) katarsį susidūrę su tikraisiais kūrėjais. Su tais, kurie teigia šias, tautas ir civilizacijas nuo nuny-

Giedrimų šeimos kūryba – dvasinių vertybių laukas

Dailininkų Salvinijos ir Andriaus Giedrimo, jų dukters Gintautės ir sūnaus Lino kūrybos paroda pradžiugino mus prieš Kalėdas. Advento laikotarpiu Vilniaus vaikų ir jaunimo galerijoje „Vėjas“ dvelkė tylos ir susikauptimo nuotaikos, palydinčios senuosius ir patintinkančios naujuosius metus.

NIJOLĖ NEVČESAUSKIENĖ

Tikėjimas ir meniška gelmė

Andriaus Giedrimo subtilių tonų tapybos abstrakcijos pulsuojančios ramybe ir pastovumu, Salvinijos Giedrimienės konceptualių formų tekstilė skleidžianti gamtos nuotaikų įvairovę, Lino Giedrimo skulptūrų reljefų lėti plastiniai ritmai ir Gintautės subtilios pastelinės kompozicijos įtaigiai aprėpė kūrybos lauką, kuriame matyti ne tik amatas ar išmokyto menų taisyklių virtuoziškas, o gili būties pajauta. Dailininkų šeimos kūryba įvairi, kupina tikrų sielos raiškos galimybių ir džiaugsmo. Giedrimai išsiskiria dailininkų bendruomenėje gebėjimu koncentruotis dvasinių vertybių lauke, juos aplenkia visuotinas vartotojiškos visuomenės skubėjimas, intriguojantis paieškos, ar savanaudiškų interesų siekimas.

Andriaus Giedrimo tapyba išreiškia gebėjimą įkvėpimo semtis iš nematomų logikos ryšių gamtos pasaulyje, stebint jos kaitą ir koncentruotis į tapybos raiškos galimybių paieškas. Kai visuomenė jau menkai gilina tikėjimo tiesas, jas pakeičia naujieji tikėjimo stebuklai internete, veidaknygėse, mobiliuosiuose telefonuose, Giedrimų kūryboje tikėjimas skleidžiasi autentišku

gyvenimo pajautimu, pasitelkiamos ne romantizuotos tikėjimo figūros, o tylos dvasingumas, skleidžiantis tikrąsias tiesas ir vertybes.

Giedrimų parodoje dvasingumą ir tikėjimą įvardija paprastai plastiniai gamtos pasaulio ir sakralūs tikėjimo ženklai. Jų kūrybai būdinga vienišas, niuansuota ir be ryškių kontrastų plastinė kalba skirtingai charakterizuoja kiekvieną parodos dalyvį.

Andrius Giedrimas savo šeimos kūrybos vienijančią idėją įvardijo kaip gėrio idėją. Jiems būdinga absoliučios harmonijos, pasaulio ir dievo vienišumo išraiška. Dievas, kaip absoliutas, Giedrimų kūryboje reiškiasi skirtingai. Jų darbuose svarbūs plastiniai kūrybos ritmai. Tai, kokiais intervalais dėliojami potėpiai, kaip komponuojamos spalvos, formų ir figūrų ritmai, atskleidžia ir kiekvieno parodos dalyvio charakterį.

Tapybinis mąstymas

Andrius Giedrimas pasaulio modelį – visatos fragmentus – mato ir pateikia skirtingais rakursais. Jo tapyboje mąstymo idėjos skirtingos ir mobilios, tarsi girios paukščio, nutūpančio tai ant rudens žemės kilimo, tai paliečiančio kraujo raudonumo uogas, jis pasiekia ir skirtingų medžių viršūnes-karūnas,

kurios įgauna čiurlioniškos tapybos siluetus arba fantastiškus mėnulio peizažų kontūrus. Andriaus tapybos spalvų paletė universali. Ji jautriai aprėpia visų keturių metų laikų tonus ir atspalvius, visas gamtos spalvas ir būsenas. Jo tapybai būdingos pilkšva, melsva, žalsva, rausva spalvos – tai abstrakcijos, kur dera ir peizažų kontūrai ir skirtingi rakursai, aprėpiantys plačias panoramines kompozicijas. A. Giedrimo daugiasluoksnis tapybinis mąstymas vis iš naujo atskleidžia paveikslų erdvių sankloda, ženklina ne tik potėpių krypčių, bet ir sielos virpesių.

Subtilus tekstilinių pokalbis

Atviresnė ir dekoratyvesnė yra tekstilinių Salvinijos Giedrimienės kūrybos pasaulėjauta. Jos kūrybos raiška kitokia, nes remiasi realia materija – siūlais, virvėmis, įvairiausiais audinių pluoštais, tekstūromis ir faktūromis. Jos mąstymo struktūros šias materijas supina ir transformuoja į realius ar simbolinius objektus, etnografinius, kultūrinius ar sakralius, konceptualiai įprasminančius skirtingas realybes. Giedrimienės gobelenuose telpa pasaulio begalybė ir miniatiūrinis paslaptinumas. Ji suderina dekoratyvų ir minčiai patrauklų

Atgarsiai

Dailininkų Salvinijos ir Andriaus Giedrimo, jų dukters Gintautės ir sūnaus Lino kūryba džiugina sakralinio meno mylėtojus.

subtilumą bei detalių juvelyriskumą. Tekstilinių teigia, kad „kiekvienam žmogui yra kažkas tokio svarbaus viduje, ko jis gal ir nemoka pasakyti“. Tačiau tai, ką ir kaip ši kūrėja pasako, tampa įtikinamo ir subtilaus pokalbio su žiūrovais objektu.

Ir medis prabyla

Lino Giedrimo skulptūriniai medžio reljefai, pastelės tiesiogiai perteikia sakralinio meno idėjas. Kompozicijoms būdinga detalių gausa ir apibendrinimas, simetrija ir frontalumas. Tapybišką dekoratyvumą pabrėžia medžio spalvinimas, patinavimas, sustiprinantis ir tapybinę, ir skulptūrinę raišką.

Vienuoliškas subtilumas

Sesuo Gintautė – tikra vienuolė, vaikų dailės mokytoja – parodoje ekspozuoja pasteles. Naivistinio meno principus atskleidžianti jų kalba jungia subtilių spalvų ir atspalvių niuansuotes, ramūs kompoziciniai ritmai liudija tylos ir ramybės nuostatas.

„Mes kartais juos vadinam taip gražiai, švelniai „šventąja šeimyna“, nes tai yra šeima, kuri gyvena po vienu tokiu stogu: kukliu, turtingu savo paveikslais ir savo dvasinėmis vertybėmis. Tai yra tikinti šeima, ir tas jų tikėjimas skleidžiasi per nepaprastą kūrybiškumą, ir gilumą, menišką gelmę“, – sako parodos kuratorė Jūratė Stauskaitė.

Kaip kinta natūrmorto sąvoka?

Praėjusių metų desertu LDS galerijoje „Arka“ galima laikyti parodą „Natiurmortas. Šiuolaikinis kontekstas tradicijoje“. Į ją buvo pakviesti įvairių sričių menininkai ne tik pristatyti anksčiau sukurtus natūrmorto darbus, atitinkančius temą, bet ir apmąstyti bei pateikti naujus kūrinius, demonstruojant savą požiūrį į šį žanrą, atrastas individualias stilistikas bei technikas.

Šioje parodoje dalyvavo daugiau nei 50 Lietuvos menininkų: tapytojų, grafikų, skulptorių, keramikų, tekstilinių, fotografų ir kitų dailės žanrų atstovų. Į šį projektą kandidavo beveik 200 menininkų. Po atrankos dalyvių skaičius ypač sumažėjo. Pirmenybė buvo teikiama kūriniams, pristatantiems novatorišką požiūrį į natiurmortą, savo išraiškos forma ar turiniu perduodantiems „naują žinią“, demonstruojantiems „kito kampo“ požiūrį ir technikos, ir turinio prasme.

Projektu buvo siekiama išsiaiškinti, kaip natiurmortas atrodo šiandien, kokią įtaką jam daro naujosios meno tendencijos, kaip šis žanras kinta laike, kas jaudina menininką ir kokia forma jis tai perteikia, kiek svarbus apskritai natiurmorto žanras. Lietuvos menininkui, kokią vietą jis užima šiuolaikinėje dailėje? Ar natiurmortas yra tik aplinkos atspindys? Kaip jis išreiškia menininko kūrybinę savimonę ir išraiškos būdus? Paroda padėjo atsakyti į visus šiuos klausimus.

Projekte dalyvavo žinomi Lietuvos menininkai: Mindaugas Skudutis, Eugenijus Cukermanas, Linas Liandzbergis, Gintaras Palemonas Janonis, Aleksandra Jacovskytė, Valentinas Antanavičius, Ina Budrytė, Jūratė Mykolaitytė, Bronius Gražys, Arūnė Tornau, Andrius Miežis, Rūta Šipalytė, Martynas Gaubas, Saulius Dastikas, Aleksandras Vozbinas, Marius Strolia, Romualdas Balinskas, Kristina Inčiūraitė, Miglė Kosinskaitė, Nomedas Marčėnaitė, Kunigunda Dineikaitė, Grytė Pintukaitė, Salomėja Jastrumskytė, Marius Jonutis, Ričardas Bartkevičius, Kristina Norvilaitė, Vytautas Tomaševičius, Gediminas Pieku-

ras ir kiti. Parodos iniciatorė ir kuratorė – tapytoja Meda Norbutaitė.

Šis tas apie natiurmortą

Natiurmortas (pranc. *nature morte* – „negyvoji gamta“) – dailės žanras, kuriame pagrindinis vaidmuo ir dėmesys skiriamas negyviems objektams. Tačiau natiurmortuose vaizduojami ne tik daiktai, bet ir įvairūs augalai, žmonės, gyvūnai. Visais laikais natiurmortas teikė išsamią informaciją apie žmogaus buitį, jo aplinką, pomėgius. Be visa ko, natiurmorto žanras – tradicinė dailės edukacijos priemonė. Jis buvo, yra ir bus mokymosi piešti, tapyti, fotografuoti daiktus pagrindas, taip pat priemonė studijuoti pasaulio formas, spalvas, faktūras. Nėra dailininko, kuris kuriame nors savo kūrybos etape nebūtų kūręs natiurmorto. Šiandieniam vartotojiškame pasaulyje mus supa daiktų gausa. Jie „padeda“ ir „trukdo“. Arba mūsų požiūris į juos keičiasi. Menininkui ši gausa gali būti nauji neišsemiami dirgikliai ir išraiškos objektai. Tai gausa naujų medžiagų, formų, faktūrų, tekstūrų, konstrukcijų, kombinacijų ir t. t.

Lietuvos dailėje natiurmorto elementų pasirodė XVIII a. pab.–XIX a. pr. figurinėse P. Smuglevičiaus, K. Rusecko, V. Neveravičiaus kompozicijose. Profesionaliojoje lietuvių tapyboje XX a. pr. susiduriame su arsininkų natiurmortais. J. Vienožinskis, P. Kalpokas, V. Vizgirda, A. Gudaitis, A. Varnas, V. Kairiūkštis, V. Eidukevičius sukūrė natiurmortų, vaizduojančių gėles, indus, lietuvių liaudies skulptūrą.

Sovietmečiu ryškaus kolorito, emocių natiurmortų nutapė E. Jurkūnienė,

Marius Jonutis. Natiurmortas.

Lilijos Valatkienės nuotr.

L. Katinas, B. Mingailaitė, A. Petrulis, A. Savickas, V. Bičiūnas, V. Kisarasuskas, G. Petrova, L. Tuleikis. 6–8 dešimtmetyje natiurmortuose dažnu motyvu tampa gėlės. Tai impresionistiniai M. Cvirkienės, jautrūs A. Petrulio, ekspresyvi B. Mingailaitės, I. Trečiokaitės-Zebenkienės darbai. Dailininko A. Kuro drobėse matome netradicinius natiurmorto objektus – laidus, elektrinę plytelę. 9 deš. pradžioje Lietuvoje atsiranda siurrealistiniai J. Bogdanavičiūtės, J. Mykolaitytės, abstraktūs R. Vaitekūno, hiperrealistiniai A. Švėgždos natiurmortai.

Šiuolaikinės dailės kontekste galime stebėti V. Zarėkos, N. Saukienės, E. Balisukaitės, R. Vilkausko natiurmortus. Išvykęs gyventi į JAV, tapytojas A. Bareikis kuria natiurmortus – instaliacijas, naudodamas daiktus-šiuksles, juos komponuodamas, transformuodamas ir dažydamas.

Šiandien ir vaizduojamosios, ir taikomosios dailės išraiškos formoms įgaunant vis naujų pavidalų, nykstant tradicijai, kanonų riboms, pinantis meno rūšims, kinta ir natiurmorto sąvoka. Ieškant naujų plastikos būdų, vis dažniau menininkų kūryboje atsiranda tarpdisciplininio meno apraiškų.

„Dailėraščio“ inf.

Šarūno Saukos pasaulio logika

Nacionalinėje dailės galerijoje atidaryta paroda „Žmogus su Saukos veidu“. Parodoje rodoma daugiau nei 100 dailininko darbų, sukurtų 1978–2015 metais. Pirmą kartą greta tapybos ant drobės žiūrovams pristatomi ir juvelyriskai išstaptyti stikliniai objektai.

Žmogus su Saukos veidu – šios parodos centrinė figūra – stebi mus iš daugelio paveikslų. Kaip tik tai – stebi. Kartais nusisuka ir leidžiasi stebimas iš šalies, lyg būtų užsiėmęs kitais reikalais ir mūsų net nematytų. Tačiau dažniausiai mes – žiūrovai – esame įrašyti į paveikslą, žvilgsniu ar mostu nurodoma mūsų vieta ir vaidmuo. „Autoportretai“ taip pat ne tiek daug pasakoja apie jų autorių – juk niekur nematome dailininko su teptuku, – bet kviečia mus į susitikimą.

Saukos veidas prilimpa Kristui, Poncijui Pilotui, kankiniui, budeliui, savizudžiui, smurtautojui, vyskupui, buitinio šeiminio vaizdelio dalyviams, nuogam moters kūnui, skeletui, kūnui iš dešros, galvai bei kūno.

Visuose paveiksluose įmanoma išvelgti pasakojimus apie patį menininką, bet veikiau reikėtų suvokti jį – tapytoją – kaip aktorį, skirtinguose paveiksluose atliekantį skirtingus vaidmenis. Sauka-Hamletas ir Sauka-Ofe-

lija. Galimà ir kita metafora: Saukos veidas – tai kaukė, šiame keistame pasaulyje dėvima pačių įvairiausių veikėjų.

Ši paroda – Saukos tapybos retrospektyva, kurioje nepasakojama apie menininko gyvenimą, jo tapybos raidą, etapas ar lūžius. Paveikslai išdėstyti ne chronologiškai. Paroda konstruojama kaip subjektyvus pasakojimas. Saukos tapyba pristatoma kaip vientisas pasaulis, pagrįstas savita logika ir savitomis taisyklėmis. Šiame pasaulyje nepalijamajai atsikartojantis žmogus su Saukos veidu lai tampa žiūrovo vedliu, ironiškai, drąsiai ir kartais šokiruojamai pasakojančiu apie gyvenimo absurda ir tikrovę pateisinančios prasmės ieškojimus.

Parodos kuratorė – Monika Saukaitė – sakė, kad kaip tik artimas ryšys su tėvu padėjo jai rengiant parodą. O Šarūnas Sauka atviravo, jog su kitu kuratoriumi dirbti ne tik negalėtų, bet ir nenorėtų. Paroda NDG veiks iki kovo 6 dienos.

„Dailėraščio“ inf.

Šarūnas Sauka. Paveikslas „Maudymas II“ fragmentas.

Svarbiausias prioritetas – kokybė

Šiems projektams vykdyti galerija gavo apie 45 000 eurų iš įvairių Lietuvos ir užsienio kultūros fondų.

Tarp renginių, įgyvendintų kitose viešose erdvėse, malonu prisiminti dalyvavimą šiuolaikinio meno mugėje „ArtVilnius'2015“ (pristatytas autorius – Kęstutis Grigaliūnas) ir LDS projektą „Retrospektas“, kurio kontekste „Arkos“ galerijoje pristatėme su paroda „Pirmoji“. Tai buvo dedikacija vienam ankstyviausių Pamėnkalnio galerijos istorijos fragmentų, reta proga vienu sykiu pamatyti ankstyvuosius „Ketveriukės“ (Kostas Dereškevičius, Algimantas Kuras, Arvydas Šaltenis, Algimantas Švėgžda) tapybos kūrinius, debiutavusius 1973 m. Pamėnkalnio galerijoje. Ne visi originaliosios kolekcijos darbai išliko, tačiau daugelį jų pavyko rasti muziejuose ir privačiuose rinkiniuose. Parodoje buvo eksponuojami archyviniai dokumentai, autorių dienoraščiai, filmuoti prisiminimai, autentiškos Algimanto Kunčiaus nuotraukos.

Iš viso 2015 metais abiejose galerijose ir kitose erdvėse surengėme ir pristatėme 33 parodas, t. y. vidutiniškai po 2,75 parodų per mėnesį. Visus metus su parodomis ir projektais dirbo 1 darbuotojas, t. y. direktorė. Tad didžiausia svajonė – jau šiemet rasti galimybių praplėsti galerijos kūrybinę komandą. Kitas 2016 metų prioritetas – Dailininkų sąjungos galerijos architektūrinis renovacijos planas ir remonto pradžia.

Svarbu paminėti, kad plečiantis diskusijoms apie atlygius menininkams už dalyvavimą parodose, dėjome pastangas šiuos siekius pradėti įgyvendinti realybėje. 2015 m. VšĮ „Dailininkų sąjungos galerija“ sumokėjo 32 honorarus autoriams už dalyvavimą projektų parodose ir naujų kūrinių sukūrimą.

Sėkmingi 2015-ieji metai – tai ne tik galerijos darbuotojų nuopelnas, bet ir svarus Lietuvos dailininkų sąjungos indėlis. Nuo pat darbo pradžios pastebiu pozityvų ir liberalų LDS Tarybos požiūrį, kuris leidžia veikti kūrybiškai ir savarankiškai. Esu dėkinga pirmininkei Editai Utarienei už rūpestingumą ir jautrumą galerijos problemoms, už ryžtą jas spręsti kartu ir siekti pokyčių. Be LDS moralinės ir finansinės paramos, galerijos progresas būtų sunkiai įsivaizduojamas.

Dėkoju visiems menininkams ir kuratoriams už tai, kad pasiūlė ir įgyvendino savo idėjas Dailininkų sąjungos galerijoje ir Pamėnkalnio galerijoje. Dėkoju kritikams ir žurnalistams, kad domėjosi, vertino ir skleidė žinią apie projektus ir parodas. Ir žinoma – ačiū parodų lankytojams. Bendravimas su Jumis – tai nepaprasta patirtis ir malonumas, akstinas dirbti toliau ir siekti daugiau.

LDS narių jubiliejai

Sausis

- Gintaras KRAUJELIS 1956 01 01 – 60 metų
- Viktoras BAKŠYS 1946 01 01 – 70 metų
- Jūratė STANEVIČIŪTĖ UGIANSKIENĖ 1941 01 01 – 75 metai
- Reimundas PADLECKAS 1956 01 04 – 60 metų
- Aušra ČAPSKYTĖ-ŠARAUSKIENĖ 1966 01 05 – 50 metų
- Česlovas POLONSKIS 1946 01 05 – 70 metų
- Tatjana KAZIMIERIENĖ 1951 01 07 – 65 metai
- Jolanta ŠALKAUSKAITĖ 1966 01 08 – 50 metų
- Egidijus RADVENSKAS 1961 01 09 – 55 metai
- Danielius SODEIKA 1961 01 13 – 55 metai
- Daiva Zubrienė 1966 01 14 – 50 metų
- Raimondas GAILIŪNAS 1956 01 15 – 60 metų
- Marijus PETRAUSKAS 1961 01 19 – 55 metai
- Ilona ŽVINAKIENĖ 1961 01 21 – 55 metai
- Saulius IKAMAS 1936 01 23 – 80 metų
- Remigijus JUSIONIS 1956 01 24 – 60 metų
- Rimvydas KEPEŽINSKAS 1956 01 26 – 60 metų

Naujienos

NIDOS MENO KOLONIJA KVIEČIA TEIKTI PARAIŠKAS INDIVIDUALIOMS REZIDENCIJOMS

Paraiškų priimamos **iki vasario 15 d.** Rezidencijos laikotarpis: 2016 m. rugpjūtis–2017 m. gegužė. Rekomenduojama rezidencijos trukmė 2 mėnesiai. Galima rezidencijos trukmė nuo 1 iki 4 mėnesių.

Apygyvendinimas. Kiekvienam rezidentui suteikiama viena iš penkių studijų – 65 kv. m dviejų aukštų erdvė su visais būtiniais patogumais.

Stipendijos ir kaina. Šiuo metu Nidos meno kolonija stipendijų neteikia. Studijos ir gyvenamojo ploto nuoma yra 400 EUR / mėn. (spalio–gegužės mėnesį rezidentams lietuviams taikoma 300 EUR / mėn. kaina).

Rezidencijų programa VDA Nidos meno kolonijoje skirta pradedantiems ir patyrusiems menininkams, dizaineriams, architektams, kuratoriams ir menotyriminkams, meno kritikams, rašytojams bei filosofams iš Lietuvos ir užsienio. Pabaltijo šalyse NMK yra vienintelis toks akademinis ir meno padalinys, suteikiantis galimybę gyventi, dirbti ir kurti Baltijos jūros pakrantėje.

Antrojo NMK korpuso rekonstrukcija baigta praėjusį rudenį, todėl kūrėjai ir akademikai kviečiami ramios kamantinės aplinkos reikalaujantiems tyrimams išnaudoti ne tik Lietuvos geografijoje periferinės vietos specifika, bet ir naujas kolonijos erdves; o norintys kurti konkrečius meno kūrinius ar objektus galės naudotis nauja profesionalia technika ir darbui su įvairiomis medžiagomis bei naujausiomis medijomis skirtomis laboratorijomis.

Daugiau informacijos: <http://nidacolony.lt/lt>

DAILĖS DISCIPLINŲ DĖSTYTOJAI KVIEČIAMI DALYVAUTI PARODOJE „KVADRATAS 9“

Tarptautinės tęstinės dailės pedagogų kūrybos parodos „Kvadratas 9“ tema – „Ženklas“. ŽENKLAS gali būti traktuojamas įvairiai, tad verta paminėti įvairias šios sąvokos reikšmes.

Dalyvavimo parodoje sąlygos:

- dalyviai privalo būti dėstytojai ir / ar mokytojai dailės universitetuose, akademijose, kolegijose, mokyklose;
- profesionalūs dailininkai (baigę dailės akademijas, universitetus);
- atsakyti į parodos temą („Kvadratas 9 – Ženklas“);
- medžiagos, kūrinių atlikimo technika neribojama;
- kūrinių formatas – kvadratas (ratas-apskritimas), iki 100×100 cm;
- paroda yra tęstinė;
- 1 autorius – 1 kūrinys;
- dalyvavimo mokestis – 5 EUR;
- galima atsiųsti nuo 1 iki 3 darbų nuotraukų atrankai, bet eksponuosime vieną (diptikų, triptikų nekurti, išskyrus miniatiūras);
- jei bus neatsakyta į temą, pavėluota atsiųsti duomenis atrankai – darbas nebus eksponuojamas parodoje ir kataloge.

Dalyvavimo parodoje tvarka ir terminai:

- dalyviai turi atsiųsti užpildytą meno kūrinių (-ių) aprašymo lentelę (rasite LDS tinklalapyje www.ldsajunga.lt skiltyje KONKURSAI);
- autportreto nuotrauką (užrašyti autoriaus pavardę, aukštos rezoliucijos);
- kūrinių nuotraukas (fotografijos turi būti įvardytos, užrašant autoriaus pavardę ir darbo pavadinimą; .jpg ar .tiff formatais, ne mažiau 300 dpi, geros kokybės, darbas nufotografuotas neutraliame fone);
- informaciją (lentelę ir nuotraukas) siųsti iki **2016 m. gegužės 2 dienos** adresu: stainedglass40@yahoo.com.

Informacija teikiama: Parodos kuratorius Artūras Rimkevičius – stainedglass40@yahoo.com, tel. +370 68 042 281

KONKURSAS „LABORA MITTELEUROPA PRIX – RIMINI 2016“

Šiuolaikinio meno galerija „Ufofabrik“ Italijoje skelbia konkursą. Konkurso tikslas – skatinti dalyvavimo meno mugėse sklaidą ir prisistatymą jose. Konkurse gali dalyvauti visi menininkai – nėra amžiaus limito. Atrinktų menininkų darbus galerija pristatys „Art Rimini“ mugės metu (2016 m. balandžio 15–18 d., Rimini, Italija).

Norintys dalyvauti konkurse turi registruoti savo kūrinius **iki vasario 18 d.** adresu: prixrimini@gmail.com.

Laiške pridedamas menininko CV („Word“ formatu), užpildyta ir pasirašyta dalyvio forma (kartu su konkurso taisyklėmis rasite prisegtuose arba www.ldsajunga.lt skiltyje KONKURSAI), autoriaus darbų nuotraukos (JPEG, 150 dpi, RGB, max 2 Mb), kūrinių antraštės (autoriaus vardas / pavardė, kūrinių pavadinimas, sukūrimo metai, medija, dydis), taip pat registravimosi įmokos čekis. Galima siųsti keleto darbų nuotraukas. Maksimalus kūrinių kraštinės dydis – 100 cm. Kūrinių rūšis bei technika neribojami. Atrinkti menininkai bus paskelbti puslapyje: www.ufofabrik.co.uk.

Registracijos mokestis: 48 EUR / menininkui ar grupei, 14 EUR / menininkui iki 30 m., 18 EUR nuolaida registruojantis iki sausio 28 d.

MINI PRINT INTERNATIONAL 36 CADAQUES MAŽOSIOS GRAFIKOS KONKURSAS

Konkursas atviras visiems menininkams, grafikos (*printmaking*) technika neribojama.

Paraiškų priimamos **iki kovo 15 d.**

Kandidatai pateikia keturis spaudus. Kūriniai gali būti skirtingi. Paroda numatoma Kadakose birželio pabaigoje (tęsis iki rugsėjo pabaigos). Atrinkti darbai taip pat bus eksponuojami galerijoje „L'Etang d'Art“ Prancūzijoje, taip pat ir kitose vietose. Komisija išrinksi 6 nugalėtojus.

Vaizdas neturi viršyti 10×10 cm, popierius formatas – 18×18 cm.

Pasirašyti darbai siunčiami registruotu paštu. Kūriniai turi būti be stiklo, pasporto ar rėmų.

Užpildytą dalyvio formą prašome siųsti kartu su CV ir kūriniiais. Ne Ispanijos piliečiams dalyvio mokestis – 80–100 EUR. Dalyvio formą pildymui, adresą, kurio siunčiami darbai, bei rekvizitus pavidimui rasite konkurso nuostatoje, LDS tinklalapyje www.ldsajunga.lt, skiltyje KONKURSAI.

Žiuri atrinkti kūriniai bus paskelbti tinklalapyje <http://www.miniprint.org> birželį.

PARODOS

VILNIUS

Pamėnkalnio galerija (Pamėnkalnio g. 1)

2016 01 15–2016 02 05
SAKRALU
Simonos Žilėnaitės tapybos paroda

Šv. Jono gatvės galerija (Šv. Jono g. 11)

2016 01 13–2016 02 05
atRIEDĖJO
Kęstučio Lanausko objektų ir skulptūrų paroda

Galerija „Kairė-dešinė“ (Latako g. 3)

2016 02 02–2016 02 27
VINCAS KISARAUSKAS (1934–1988).
ANKSTYVIEJI LINORAIŽINIAI

2016 02 02–2016 02 27
Lauros Selmistraitytės kūrybos paroda

Galerija „Arka“ (Aušros vartų g. 7)

2016 01 19–2016 02 06
80 GRAFIKA
Jubiliejinė Kęstučio Ramono piešinių ir atspaudų paroda

2016 01 22–2016 02 06
ŠVYTĖJIMAS
Tapybos paroda

LDS parodų salė (Vokiečių g. 4/2)

2016 01 14–2016 02 11
PA(SI)REIŠKIMAS
Aušros Bagočiūnaitės-Paukštienės kūrybos paroda

KAUNAS

Galerija „Meno parkas“ (Rotušės a. 27)

2016 01 15–2016 02 06
LAIKO VAIZDŲ GAUDYMAS
(TRYŠ SCENARIJAI)
Donatos Minderytės, Petro Lincevičiaus ir Eglės Ulčickaitės paroda

KLAIPĖDA

„Klaipėdos galerija“ (Bažnyčių g. 8)

2015 12 17–2016 01 14
STILIAUS IKONA

„Klaipėdos galerijos“ filialas, „Herkaus“ galerija (H. Manto g. 22)

2016 01 21–2016 02 16
AKIS 2016
Tarptautinė šiuolaikinės juvelyrikos paroda

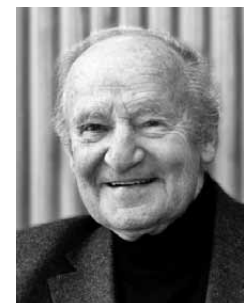
PANEVĖŽYS

Galerija „XX“ (Laisvės a. 7)

2016 01 20–2016 02 10
(MELO)DRAMOS. ISTERIJA
Laisvydės Šalčiūtės paroda

2016 02 12–2016 03 02
Agnės Jonkutės paroda

In memoriam

Architektas Vytautas NASVYTIS
(1928 04 08–2016 01 08)

Grafikas ir akvarelininkas Vladimir PANASKOV
(1940 07 20–2016 01 03)

Tapytojas Alfonsas VILPIŠAUSKAS
(1945 06 09–2015 12 21)

Leidžia Lietuvos dailininkų sąjunga
Išleidžiamas vieną kartą per mėnesį
Tiražas 500 egz.
Redaktorė Lilija Valatkienė
El. paštas: info@ldsajunga.lt
dailerastis.lds@gmail.com
tel. +370 674 89700